

Ақтөбе облысының қоршаған орта жай-күйі жөніндегі ақпараттық бюллетені

Сәуір 2021

«Қазгидромет» РМҚ Ақтөбе облысы бойынша филиалы

	МАЗМҰНЫ	Б.
1	Алғысөз	3
2	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
3	Қоршаған ортаның ауа сапасы	4
4	Жер үсті суларының сапасы	7
5	Радиациялық жағдай	7
7	1 қосымша	8
8	2 қосымша	9
9	3 қосымша	11

Алғысөз

Ақпараттық бюллетень «Қазгидромет» РМК Ақтөбе облысы бойынша филиалы жүргізген жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Ақтөбе облысының аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы хабардар етуге арналған және Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау, ластану деңгейінің үздіксіз өзгеру тенденциясын ескеру үшін қажет.

Атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Аймақтағы ауаның ластану деңгейін негізінен ірі кәсіпорындар анықтайды: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС, «Ақтөбе ферроқорытпа зауыты» және ДКБК АҚ «ТҮК Казхром» филиалдары, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Ақтөбе ӨЭМ» АҚ, «Ақтөбе ЖЭО» АҚ. Стационарлық көздерден шығарындылардың жалпы көлемінің ішінде ілеспе газды жағу шығарындыларының үлесі 11,67 мың тоннаны құрайды. Алау қондырғыларынан шығатын барлық шығарындылардың 97% -ы 3 мұнай мен газ өндіретін және қайта өңдейтін кәсіпорындардың үлесіне тиесілі: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС және «Аман Мұнай» ЖШС.

Сонымен қатар, жылжымалы көздерден шығатын газдар Ақтөбе облысындағы ауаны ластайтын негізгі заттардың бірі болып табылады. 2019 жылы көлік саны 2018 жылмен салыстырғанда 7134 бірлікке азайды. Бензин қозғалтқышы бар көліктердің саны 2019 жылы 23175 бірлікке азайды, ал газ отынымен жүретіндер, керісінше, 2292 бірлікке артты. Статистика комитетінің мәліметінше, 2019 жылы көлік құралдарынан ластаушы заттар шығарындыларының төмендеуі байқалады.

2. Ақтөбе қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Ақтөбе қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 6 бақылау бекетінде, оның ішінде 3 сынаманы қолмен іріктеу бекетінде және 3 Автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 11 көрсеткішке дейін анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) күкіртті сутек; 9) формальдегид; 10) хром.

1-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

1-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	қолмен іріктеу	Авиақалашық 14, әуежай ауданы	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксиді, азот диоксиді, формальдегид, хром, күкіртті сутек
2		Белинский к-сі 5, Жилгородка ауданы	
3		Ломоносов к-сі 7, ТЖ вокзалының ауданы	
4	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Рысқұлов к-сі, 4, Шанхай ауданы	РМ-2,5 қалқыма бөлшектері, РМ-10 қалқымабөлшектері, күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртті сутек, гамма сәулеленудің эквивалентті дозасының қуаты
5		Есет батыр к-сі, 109	
6		Жанқожа батыр к-сі, 89, Құрмыш ауданы	

Ақтөбе облысында стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу облыстың 6 нүктесі бойынша 8 көрсеткішке қосымша жүргізіледі: 1) РМ-10 қалқыма бөлшектері; 2) күкірт диоксиді; 3) көміртегі оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкірт сутегі; 7) аммиак; 8) формальдегид.

2021 жылғы ақпандағы Ақтөбе қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Ақтөбе қаласының бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі *көтеріңкі* деп бағаланды, ол күкіртсутегі бойынша СИ=3,7 (көтеріңкі деңгей) және ЕҚ=1,3% мәнімен №6 бекетте (*Жанқожа батыр көшесі, 89*) анықталды.

Күкіртсутектің ең жоғары бір реттік шоғыры–3,7 ШЖШ_{м.р.}, РМ-2,5 қалқыма бөлшектері – 1,6 ШЖШ_{м.р.}, азот диоксиді – 1,2 ШЖШ_{м.р.}, азот оксиді – 1,0 ШЖШ_{м.р.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Ластаушы заттардың орташа айлық шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ %	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.р.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} . асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.} р. асу еселігі		>III ШШ	>5 ШЖ Ш	>10 ШЖШ
г. Ақтөбе								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0052	0,03	0,1000	0,2				
Қалқыма бөлшектер РМ-2,5	0,0106	0,30	0,2501	1,56		3		
Қалқыма бөлшектер РМ-10	0,0068	0,11	0,2666	0,89				
Күкірт диоксиді	0,0081	0,16	0,1207	0,24				
Көміртек оксиді	0,4987	0,17	3,4065	0,68				
Азот диоксиді	0,0241	0,60	0,2400	1,2		1		
Азот оксиді	0,0245	0,41	0,4181	1,05		1		
Күкіртсутек	0,0008		0,0296	3,7		46		
Формальдегид	0,0023	0,23	0,0060	0,12				
Хром	0,0004	0,26	0,0006					

Атмосфералық ауа сапасын экспедициялық өлшеу нәтижелері.

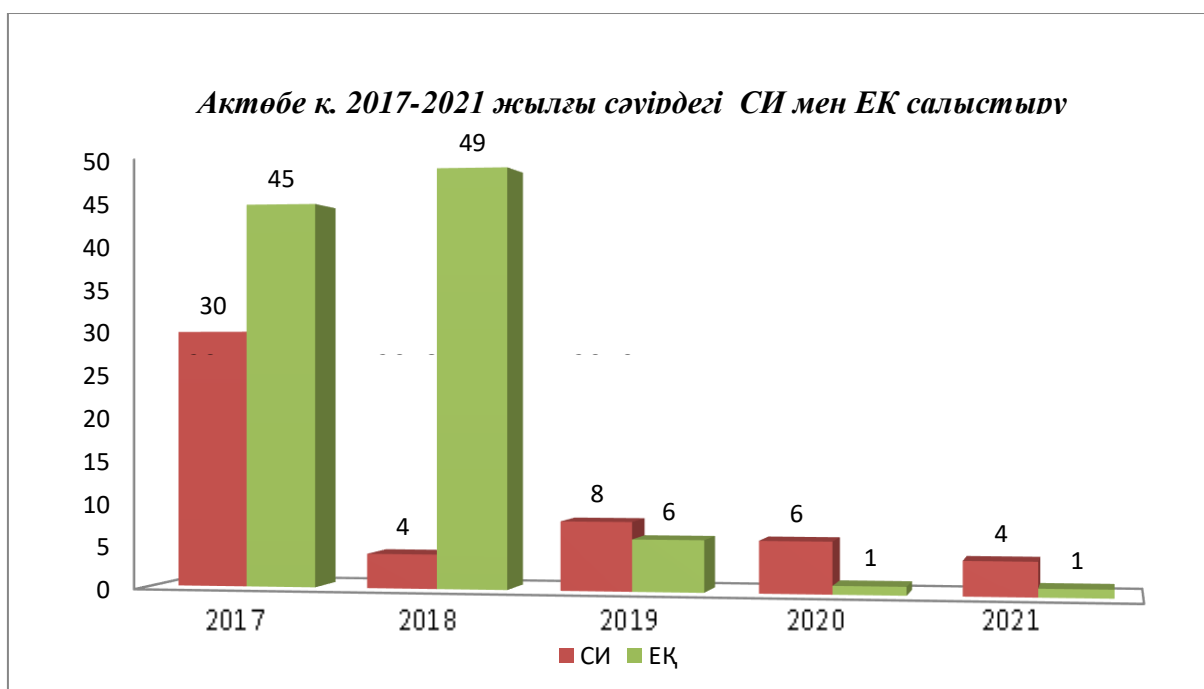
Анықталатын қоспалар	Қандыағаш
----------------------	-----------

	№1 нүкте		№2 нүкте	
	мг/м ³	ШЖШ	мг/м ³	ШЖШ
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0820	0,2733	0,0880	0,2933
Күкіртсутек	0,0038	0,4750	0,0040	0,0500
Формальдегид	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Аммиак	0,0027	0,0135	0,0029	0,0145
Азот оксиді	0,0031	0,0078	0,0031	0,0078
Күкірт диоксиді	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Азот диоксиді	0,0053	0,0265	0,0480	0,2400
Көміртек оксиді	1,0322	0,2064	1,0684	0,2137

Ластаушы заттардың максималды бір реттік концентрациясы рұқсат етілген норма шегінде болды

Қорытындылар:

Соңғы бес жыл ішінде ақпанда ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Графиктен көріп отырғанымыздай сәуір айында ауаның ластану деңгейі төмендеген, 2017 -2018 жылдары өте жоғары, 2019-2021 жылдар аралығында жоғары және көтеріңкі деңгеймен бағаланады. Күкіртсутек - ауаны ластаудың негізгі көзі.

Метеорологиялық жағдайлар.

Сәуір айының бірінші және үшінші онкүндіктері ауа массаларының жиі өзгеруімен сипатталады. Осы кезеңде 34,5 мм жауын-шашын түсті. Сәуірдің екінші онкүндігінде ауа райы антициклонды болды, жауын шашын болмады. Желдің қауіпті мәні байқалмады. ҚМЖ күндер саны – 3.

3. Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Ақтөбе облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 11 су объектісінің (Елек, Қарғалы, Ембі, Темір, Ор, Ақтасты, Қосестек, Ойыл, Үлкен Қобда, Қара Қобда мен Ырғыз өзендері) 18 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **38** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.*

Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

3 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының класы		Параметрлері	өлш. бірл.	концентрация
	Сәуір 2020 г.	Сәуір 2021г.			
Елек өзені	4 класс	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм ³	1,505
			Қалқыма заттар	мг/дм ³	14,23
Қарғалы өзені	нормаланбайды (>3 класс)	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм ³	1,915
Ембі өзені	4 класс	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм ³	1,172
			Қалқыма заттар	мг/дм ³	23,87
Темір өзені	4 класс	5 класс	Қалқыма заттар	мг/дм ³	19,633
			фенолдар*	мг/дм ³	0,0023
Ор өзені	4 класс	5 класс	Қалқыма заттар	мг/дм ³	25,84
Ақтасты өзені	нормаланбайды (>3 класс)	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм ³	1,32
			Магний	мг/дм ³	31,5
Қосестек өзені	нормаланбайды (>3 класс)	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм ³	1.255
			фенолдар*	мг/дм ³	0.0015
Ойыл өзені	4 класс	5 класс	фенолдар	мг/дм ³	0,005

Үлкен Қобда өзені	4 класс	4 класс	Аммоний-ионы	мг/дм3	1,395
Қара Қобда өзені	4 класс	5 класс	Қалқыма заттар	мг/дм3	14,875
			фенолдар*	мг/дм3	0,0015
Ырғыз өзені	5 класс	нормаланбайды (>5 класс)	Қорғасын	мг/дм3	0,1325

* - бұл кластағы заттар нормаланбайды

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2020 жылғы сәуір айымен салыстырғанда Елек өзені, Ембі және Үлкен Қобда өзендерінде су сапасы өзгермеген, 4 класқа жатады. Қаргалы, Ақтасты, Қосестек өзендері нормаланбайды 3 класстан 4 класқа ауысты, Қара Қобда, Темір және Ор өзендері 4 кластан 5 класқа ауысты. Ал Ырғыз өзенінің су сапасы 5 кластан, нормаланбайды >5 класқа нашарланған.

Ақтөбе облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар магний, аммоний-ионы және фенолдар болып табылады.

2021 жылғы сәуірде Ақтөбе облысының аумағында келесі ЖЛ жағдайлары: Елек өзені - 2 ЖЛ жағдайлары тіркелді.

2 Қосымшада тұстамалар шегінде су объектілерінің сапасы бойынша ақпарат.

4. Радиациялық жағдай

Жергілікті жердегі гамма-сәулелену деңгейін бақылау күн сайын 7 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Қарауылкелді, Новоалексеевка, Родниковка, Ойыл, Шалқар, Жағабұлақ) жүзеге асырылды.

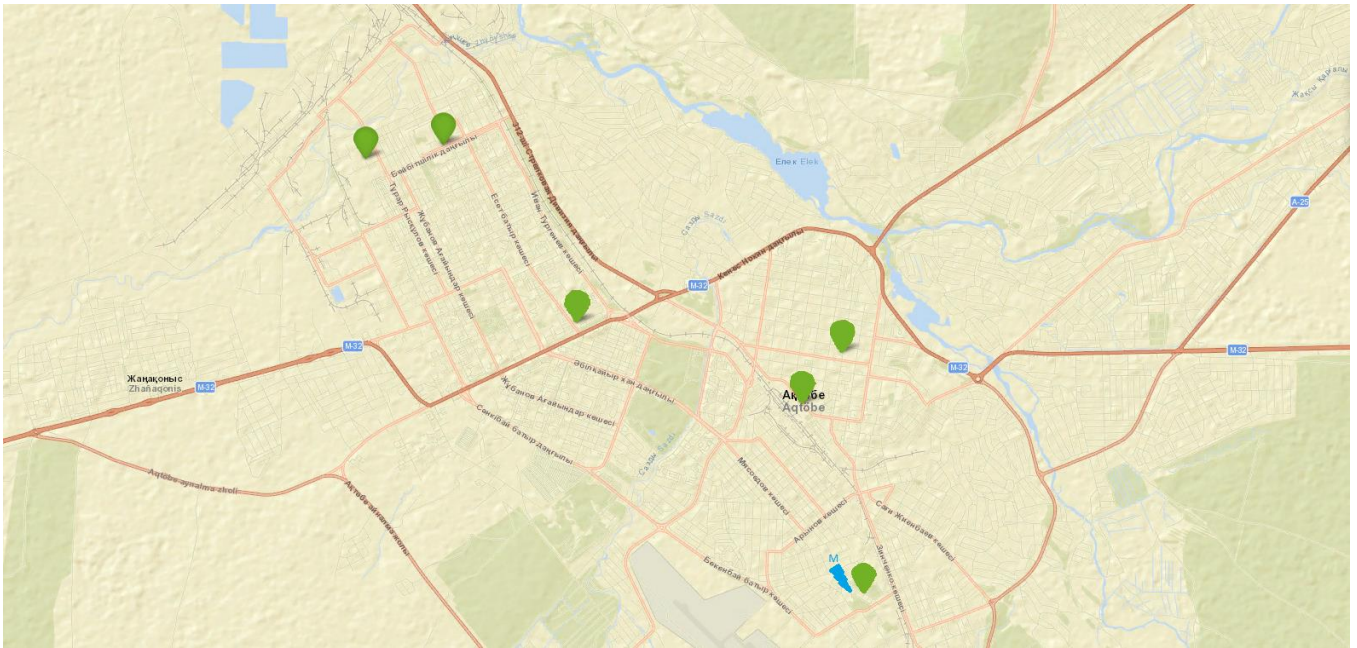
Ақтөбе облысында атмосфераның жерге жақын қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,05 – 0,27 мкЗв/сағ (норматив - 5 мкЗв/сағ дейін) шегінде болды.

Ақтөбе облысының аумағында атмосфераның жерге жақын қабатының радиоактивті ластануын бақылау Ақтөбе, Қарауылкелді, Шалқар метеостанцияларында көлденең планшеттермен ауа сынамаларын бес тәуліктік іріктеу арқылы жүргізілді.

Ақтөбе облысы атмосферасының жер бетіндегі қабатында радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 1,5-2,0 Бк/м2 шегінде ауытқыды. Түсудің орташа тығыздығы 1,6 Бк/м2 құрады, бұл шекті рұқсат етілген деңгейден аспайды.

1 қосымша

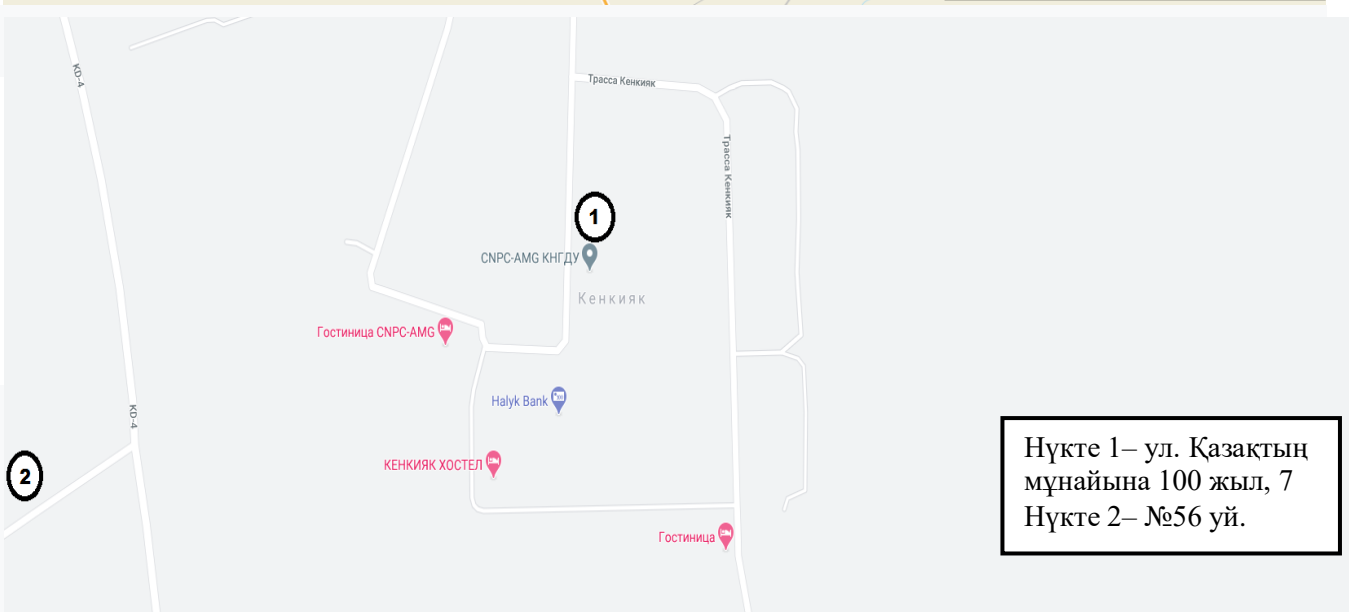

Ақтөбе қ. бақылау бекеттері мен метеостанцияның орналасу орындарының картасы

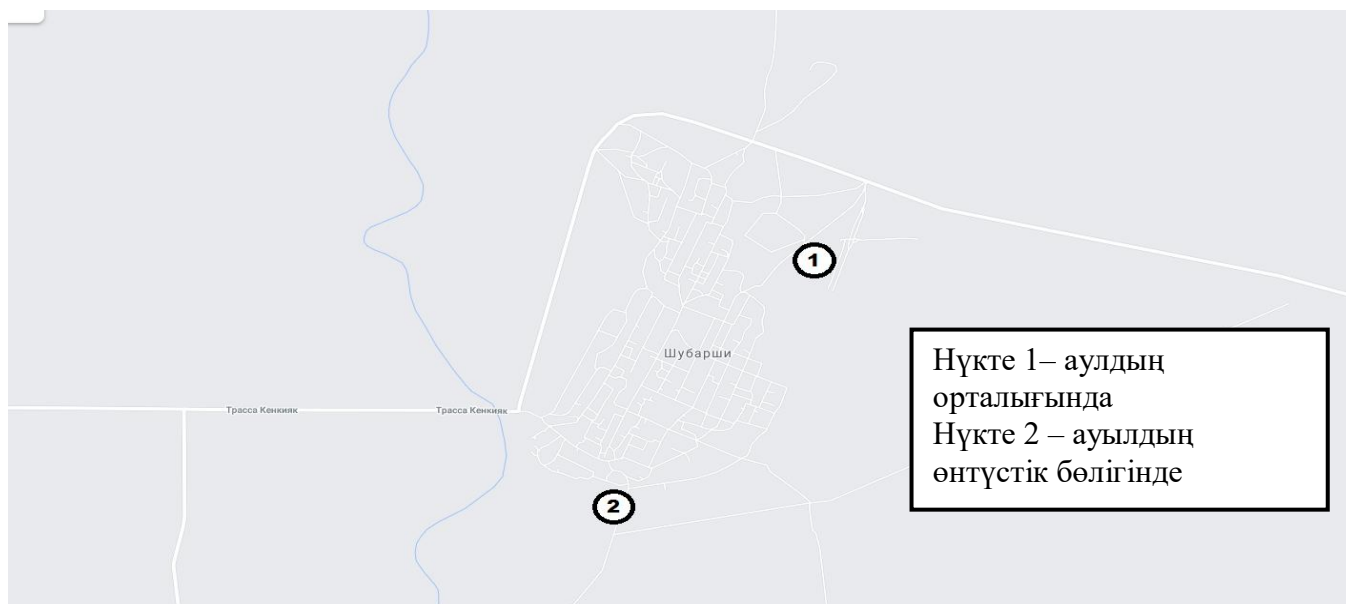

Нүкте 1 – Западная к.
Нүкте 2 – Сейфуллин к.

Нүкте 1– ул. Қазақтың мұнайына 100 жыл, 7
Нүкте 2– №56 уй.

Кенкияқтың іріктеу нүктелерінің орналасу картасы

Шұбаршыдағы іріктеу пункттерінің орналасу картасы

2 Қосымша

Ақтөбе облысының жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Елек өзені	Су температурасы 1 – 6°C, сутегі көрсеткіші 7,97 - 8,12, судағы еріген оттегі – 5,94 - 12,36 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,13 – 3,01 мг/дм ³ , түстілігі – 4-21см, иісі – 0-1 балл.	
тұстама Алға қаласынан 0,3 км жоғары, Ақтөбе химиялық зауытының шлам тоғандарынан 1 км жоғары	5 класс	Қалқыма заттар – 16,37 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
тұстама Алға қаласынан 15 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 класс	Аммоний-ионы – 1,88 мг/дм ³ . Қалқыма заттар – 13,65 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың және аммоний-ионның нақты концентрациялары фондық кластан асады.
тұстама Ақтөбе қаласынан 0,5 км жоғары, Новороссийск көпірінен 8 км жоғары, Қарғалы өз. құйылысынан 11,2 км жоғары.	Нормаланбайды (>3 класс)	Фенолдар – 0,0025 мг/дм ³ . Фенолдардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
тұстама Ақтөбе қаласынан 4,5 км төмен, Жінішке өзеніне төмен құятын, жер асты суларының шығуынан 0,5 км жоғары.	5 класс	Қалқыма заттар – 14,58 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
тұстама Ақтөбе қаласынан 20 км төмен, Георгиевка ауылынан 2,0 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 класс	Аммоний-ионы – 1,745 мг/дм ³ . магний – 38 мг/дм ³ . Хром 6+ * – 0,209 мг/дм ³ . фенолдар* – 0,003 мг/дм ³ . Аммоний-ионның және магнийдің нақты концентрациялары фондық кластан асады.
тұстама Целинный ауылынан 1,0 км оңтүстік – шығысқа, Елек өзенінің сол жақ жағалауы.	5 класс	Қалқыма заттар – 18,45 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады..
Қарғалы өзені	Су температурасы 7 - 9 °С, сутегі көрсеткіші 8,15 – 8,02, судағы еріген оттегі 7,65 – 13,37 мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,46 – 2,53 мг/дм ³ , иісі – 0 балл.	

тұстама Қарғалы ауылы, Ауылдың батыс бөлігінде Бұтақ өзенінің су келуінің оң жақ беткейінен 1 км төмен.	4 класс	Аммоний-ионы – 1,915 мг/дм ³ . Аммоний-ионның нақты концентрациясы фондық кластан асады..
Ембі өзені	Су температурасы 7 - 11 °С, сутегі көрсеткіші 8 – 8,15, судағы еріген оттегі 5,62 – 7,86 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,37 – 1,94 мг/дм ³ , иісі – 0 балл барлық тұстамаларда.	
тұстама Жағабұлақ ауылы, Жағабұлақ ауылынан 1,0 км солтүстік-батыста.	Нормаланбайды (>5 класс)	Қалқыма заттар – 27,12 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады..
тұстама Саға ауылы, Ауылдан 1,0 км оңтүстік-батыста.	4 класс	Аммоний-ионы – 1,34 мг/дм ³ . фенолдар* – 0,0018 мг/дм ³ . Аммоний-ионның нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Темір өзені	Су температурасы 1 – 8 °С, сутегі көрсеткіші 7,95 – 8,03, судағы еріген оттегі – 1,19 – 6,12 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,19 – 3,15 мг/дм ³ , иісі – 0 балл барлық тұстамаларда.	
тұстама Покровское ауылы, Шелісай өзенінің су келуінің сол жақ беткейінен 400 м төмен.	5 класс	Қалқыма заттар – 19,545 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады. фенолдар* – 0,0025 мг/дм ³ .
тұстама Ленинское ауылы, ауылдан 9 км төмен, Күлден-Темір өзенінің су сағасының сол жақ беткейінен 2 км төмен.	5 класс	Қалқыма заттар – 19,72 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады
Ор өзені	Су температурасы 4°С, сутегі көрсеткіші 8,16, судағы еріген оттегі – 6,51 мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,06 мг/дм ³ , түстілігі – 6см, иісі – 0 балл.	
тұстама Бөгетсай ауылы, ауылдан 0,3 км төмен, Бөгетсай өзенінің құйылысынан 0,2 км төмен.	5 класс	Қалқыма заттар – 25,84 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Қос-Естек , Қос-Естек ауылы, ауылдың оңтүстік-батыс бөлігінде шамамен атауы жоқ су сағасының сол жақ беткейінен 1 км жоғары, Таранғұл және Айтпай өзендерінің суы қосылған жерінен 2 км төмен.	Су температурасы 4 - 7°С, сутегі көрсеткіші 8.05 - 8,1, судағы еріген оттегі – 7,94 – 12,58 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,67 – 3.04 мг/дм ³ , иісі – 0 балл.	
	4 класс	Аммоний-ионы – 1,255 мг/дм ³ . фенолдар* – 0,0015 мг/дм ³ . Аммоний-ионның нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Ақтасты өзені , Белогорка ауылы, ауыл шетінің солтүстік-шығыс беткейі, Ақтасты құрайтын Тересбұтақ және Терессай өзендерінің су қосылған жерінен 9 км төмен.	Су температурасы 0.4 - 9°С, сутегі көрсеткіші 8.03 - 8,15, судағы еріген оттегі – 9,45 – 13,44 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,54 – 1.78 мг/дм ³ , түстілігі – 19см, иісі – 0 балл.	
	4 класс	Аммоний-ионы – 1,32 мг/дм ³ . Магний – 31,5 мг/дм ³ . Аммоний-ионның нақты концентрациясы фондық кластан аспайды. Магнийдің нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Ойыл өзені , Ойыл ауылы, ауыл шетінің солтүстік-шығыс беткейінде автожол көпірінен (белдемінен) 92 м жоғары.	Су температурасы 9 - 13°С, сутегі көрсеткіші 8 - 8,05, судағы еріген оттегі – 4.74 – 10.74 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,08 – 1.36 мг/дм ³ , иісі – 0 балл.	
	5 класс	Фенолдар – 0,005 мг/дм ³ . Фенолдардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Үлкен Қобда , Қобда ауылы, Новоалексеевка ауылының шетінен оңтүстік-шығысқа 1 км, Темірбетонды автожол көпірінен (белдемінен) 400 м төмен.	Су температурасы 8,3 - 10 °С, сутегі көрсеткіші 7,95 - 8,11, судағы еріген оттегі – 6,99 – 7,47 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,5 – 1,54 мг/дм ³ , түстілігі – 21см, иісі – 0 балл.	
	4 класс	Аммоний-ионы – 1,395 мг/дм ³ . Аммоний-ионның нақты концентрациясы фондық кластан асады.

Қара Қобда, Альпасай ауылы, Альпасай ауылынан 360 м. Шығысқа және Сары-Қобда өзенімен су қосылған жерден 18 км.	Су температурасы 7 - 9°C, сутегі көрсеткіші 8,02 – 8,07, судағы еріген оттегі – 7,43 – 9,05 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,11 – 1.14 мг/дм ³ , иісі – 0 балл.	
	5 класс	Қалқыма заттар – 14,875 мг/дм ³ . фенолдар* – 0,0015 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Ырғыз өзені, Шенбертал ауылы, ауылдан 8 км және темірбетон көпірден 1,2 км.	Су температурасы 5,4 - 17 °С, сутегі көрсеткіші 8,11, судағы еріген оттегі – 8,44 – 9,96 мг/дм ³ , ОБТ5 – 1,51 – 3.39 мг/дм ³ , иісі – 0 балл.	
	Нормаланбайды (>5 класс)	Қорғасын – 0,1325 Қорғасынның нақты концентрациясы фондық кластан асады.

3 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендердің ауасындағы ластаушы заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	максималды бір реттік	орта тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
Қалқыма бөлшектер РМ 10	0,3	0,06	
Қалқыма бөлшектер РМ 2,5	0,16	0,035	
Хлор сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қоғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутек	0,008	-	2
Көміртек оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фтор сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

"Қалалық және ауылдық елді мекендердегі атмосфералық ауаға гигиеналық норматив" (2015 жылғы 28 ақпандағы №168 СанПин)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕҚ, %	>10 >50

БҚ 52.04.667-2005 Мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты ақпараттандыру үшін қалалардағы атмосфераның ластану жай-күйінің құжаттары. Әзірлеуге, сақтауға, мазмұндауға және мазмұнына қойылатын жалпы талаптар

Су пайдалану санаттары (түрлері) бойынша су пайдалану сыныптарын саралау

Су пайдалану санаты (түрі)	Мақсаты / түрі тазалау	Суды пайдалану сыныптары				
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс
Балық шаруашылығының суың пайдалану	Албыртбалық	+	+	-	-	-
	Тұқыбалық	+	+	-	-	-
Ауыз су пайдалану шаруашылығы	Қарапайым су дайындау	+	+	-	-	-
	Дағдылы су дайындау	+	+	+	-	-
	Қарқынды су дайындау	+	+	+	+	-
Рекреациялық су пайдалану (мәдени-тұрмыстық)		+	+	+	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-
	Карталарда тұндыру	+	+	+	+	+
Өнеркәсіп:						
технологиялық мақсаттар, процестер салқындату		+	+	+	+	-
гидроэнергетика		+	+	+	+	+
пайдалы қазбаларды өндіру		+	+	+	+	+
транспорт		+	+	+	+	+

Су объектілеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (АШМ СРК 09.11.2016 ж. №151 Бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі

Нормаланатын шамалар	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Кез келген кезекті 5 жыл үшін жылына 1 мЗ орташа, бірақ жылына 5 мЗ артық емес

*Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық талаптар радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге»

"ҚАЗГИДРОМЕТ" РМК АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:

**АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ
АВИАГОРОДОК 14В
ТЕЛ. 8 (7132)-22-85-72**

E MAIL: HIMLABACGM@MAIL.RU